

ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.15:342.525

В. Гончаренко, член-коресподент НАПрН
України

Правовий статус Президії Верховної Ради України за часів перебудови і у перші роки незалежності України

У період так званої перебудови (1985–1991 рр.) у державному апараті СРСР у цілому, в УРСР у тому числі, відбулися помітні зміни. Стосувалися вони правового статусу як Верховної Ради УРСР, так і Президії Верховної Ради УРСР.

Так, Верховна Рада УРСР прийняла 27 жовтня 1989 р. Закон «Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР», яким внесено істотні зміни до розділу 12 Конституції УРСР 1978 р., що регламентував організацію та діяльність Верховної Ради УРСР¹. Так, значно розширювався перелік питань, які належали виключному віданню Верховної Ради УРСР, а також повноваження Голови Верховної Ради УРСР. Він тепер вважався найвищою службовою особою республіки і представляв УРСР у країні і в міжнародних відносинах. Верховна Рада УРСР набувала право обирати строком на 10 років Комітет конституційного нагляду УРСР. Законом були внесені зміни до кількісного складу Верховної Ради УРСР. Тепер Верховна Рада УРСР складалася не з 650, а 450 народних депутатів УРСР, які обиралися по виборчих округах з майже однаковою кількістю виборців. І все ж таки, незважаючи на суттєві зміни статей Конституції УРСР, які стосувалися Верховної Ради УРСР, Закон від 27 жовтня 1989 р. залишив за нею статус найвищого органу державної влади УРСР з правом необмеженого втручання в компетенцію органів виконавчої та судової влади республіки, що суперечило принципу розподілу влади.

¹ Десята сесія Верховної Ради Української РСР (одинадцяте скликання), 25–28 жовтня 1989 року : Стенографічний звіт. – К. : Політвидав України, 1990. – С. 317–331.

Не залишилися незмінними і статті Конституції УРСР 1978 р., які стосувалися Президії Верховної Ради УРСР. Правовий статус, склад, предмети відання Президії Верховної Ради УРСР визначалися в Конституції УРСР у редакції Закону від 27 жовтня 1989 р. вже не так, як у первісній редакції Конституції УРСР 1978 р. Перш за все змінилася нумерація статей, які стосувалися Президії Верховної Ради УРСР. По-новому давалося визначення Президії Верховної Ради УРСР. Якщо в ст. 106 Конституції в первинній редакції визначалося, що Президія Верховної Ради УРСР — це «постійно діючий орган Верховної Ради Української РСР, що є підзвітним їй в усій своїй діяльності і здійснює в межах, передбачених цією Конституцією, функції найвищого органу державної влади Української РСР у період між її сесіями»¹, то тепер, згідно зі ст. 105 Конституції в редакції Закону від 27 жовтня 1989 р. Президія Верховної Ради УРСР визначалася «підзвітним Верховній Раді Української РСР органом, який забезпечує організацію роботи Верховної Ради Української РСР та здійснює інші повноваження в межах, передбачених Конституцією Української РСР і законами Української РСР»². Таким чином, Конституція УРСР тепер вже не говорить про Президію Верховної Ради УРСР як про орган з функціями найвищого органу державної влади Української РСР у період між сесіями Верховної Ради УРСР. Цим підкреслювалося, що в УРСР діє тільки один найвищий орган державної влади республіки — Верховна Рада УРСР. Про підсилення ролі Верховної Ради УРСР свідчить і новий порядок формування Президії Верховної Ради УРСР. Якщо за Конституцією УРСР 1978 р. у первинній редакції Президія Верховної Ради УРСР обиралася з числа депутатів у складі Голови Президії Верховної Ради УРСР, трьох заступників Голови, Секретаря Президії і двадцяти членів Президії Верховної Ради УРСР, то тепер (згідно зі ст. 105, ч. 2) до складу Президії Верховної Ради УРСР входили за посадою: Голова Верховної Ради УРСР, Перший заступник Голови Верховної Ради УРСР, заступник Голови Верховної Ради УРСР, Голова Комітету народного контролю УРСР, голови постійних комісій Верховної Ради УРСР. Очолював Президію Верховної Ради УРСР Голова Верховної Ради УРСР. Голова ж Верховної Ради УРСР, згідно зі ст. 107 нової редакції Конституції УРСР, ставав найвищою службовою особою республіки і пред-

¹ Історія конституційного законодавства України : 3б. док. / упоряд. В. Д. Гончаренко. – Х. : Право, 2007. – С. 145.

² Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1989. – № 45. – Ст. 624.

ставляв УРСР у країні і в міжнародних відносинах. Закріплений у Конституції УРСР склад Президії Верховної Ради УРСР наближав Президію до самої Верховної Ради УРСР, посилюючи її статус як органу Верховної Ради УРСР.

У Конституції УРСР у редакції Закону від 27 жовтня 1989 р. були виписані предмети відання Президії Верховної Ради УРСР. Так, у ст. 106 Конституції визначалося, що Президія Верховної Ради УРСР:

- «1) скликає сесії Верховної Ради Української РСР;
- 2) організує підготовку сесій Верховної Ради Української РСР;
- 3) у міжсесійний період у разі необхідності видає укази, якими вносить зміни і доповнення в чинні законодавчі акти Української РСР, з обов'язковим поданням їх на затвердження чергової сесії Верховної Ради Української РСР;
- 4) координує діяльність постійних комісій Верховної Ради Української РСР;
- 5) сприяє народним депутатам Української РСР у здійсненні ними своїх повноважень і забезпечує їх необхідною інформацією;
- 6) здійснює контроль за додержанням Конституції Української РСР;
- 7) організує підготовку і проведення всенародних голосувань (референдумів), а також народних обговорень проектів законів Української РСР та інших найважливіших питань державного життя республіки;
- 8) проводить найменування та перейменування селищ міського типу, сіл;
- 9) нагороджує державними нагородами Української РСР; присвоює почесні звання Української РСР;
- 10) приймає до громадянства Української РСР; вирішує питання про надання притулку;
- 11) здійснює помилування громадян, засуджених судами Української РСР;
- 12) призначає і відкликає дипломатичних представників Української РСР в іноземних державах і при міжнародних організаціях;
- 13) приймає вірчі й відкличні грамоти акредитованих при ній дипломатичних представників іноземних держав;
- 14) розглядає з Президією Верховної Ради СРСР питання про оголошення на території Української РСР воєнного або надзвичайного стану в інтересах захисту країни і безпеки громадян;
- 15) оголошує в разі необхідності надзвичайний стан в окремих місцевостях Української РСР в інтересах безпеки громадян;

16) оголошує в разі необхідності окремі місцевості Української РСР зонами екологічного лиха;

17) публікує українською і російською мовами закони Української РСР та інші акти, прийняті Верховною Радою Української РСР, Президією Верховної Ради Української РСР, Головою Верховної Ради Української РСР; сприяє публікації зазначених актів у перекладі іншими мовами, якими користується більшість населення відповідних місцевостей республіки»¹. Президії Верховної Ради УРСР надавалося право видавати укази і приймати постанови (ст. 106). Як видно, і після внесення Законом від 27 жовтня 1989 р. змін до Конституції УРСР 1978 р. Президія Верховної Ради УРСР все ще зберігала ті три основні функції, якими вона наділялася Конституцією УРСР 1978 р. первісної редакції: органу Верховної Ради УРСР; органу, що виконував деякі функції найвищого органу влади у міжсесійний період і колегіального глави держави. Остання функція Президії Верховної Ради УРСР посилювалася тим, що вона очолювалася Головою Верховної Ради УРСР. Окрім питань, перелічених у ст. 106 Конституції, Президія Верховної Ради УРСР здійснювала ще деякі повноваження, закріплені за нею Конституцією УРСР у редакції Закону від 27 жовтня 1989 р. Так, у період між сесіями Верховної Ради УРСР народний депутат Української РСР не міг бути притягнутий до кримінальної відповідальності, заарештований або підданий заходам адміністративного стягнення, які накладаються в судовому порядку, без згоди Президії Верховної Ради УРСР. Згідно зі ст. 112 Конституції у редакції Закону від 27 жовтня 1989 р. Президія Верховної Ради УРСР могла запропонувати Комітету конституційного нагляду Української РСР надати висновок про відповідність Конституції УРСР і законам Української РСР актів місцевих Рад народних депутатів, інших державних органів і громадських організацій республіки. Згідно зі ст. 103 Конституції УРСР Президія Верховної Ради УРСР мала право законодавчої ініціативи у Верховній Раді УРСР. Таким чином, і після внесення змін і доповнень до Конституції УРСР 1978 р. Законом від 27 жовтня 1989 р. Президія Верховної Ради УРСР залишалася досить дієвим органом у системі центральних органів влади і управління УРСР. І все ж таки після внесення Законом від 27 жовтня 1989 р. змін і доповнень до Конституції УРСР, що залишили за Президією Верховної Ради УРСР виконання нею деяких функцій найвищого органу влади у міжсесійний період, не робило

¹ Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1989. – № 45. – Ст. 624.

Президію рівноцінною Верховній Раді УРСР, яка була єдиним найвищим органом державної влади УРСР. Не впливало на статус Верховної Ради УРСР як єдиного найвищого органу державної влади республіки і надання Президії Верховної Ради УРСР ст. 106 Конституції УРСР права вносити у разі необхідності в міжсесійний період змін і доповнень до чинних законодавчих актів УРСР.

Процес суверенізації союзних республік, який активно почав відбуватися у 1989–1990 рр. у СРСР, обумовив прийняття союзними республіками Декларацій про державний суверенітет. 16 липня 1990 р. Верховна Рада УРСР прийняла «Декларацію про державний суверенітет України»¹. Сформульовані в цьому історичному документі положення наділяли Українську РСР, яка в цей час була однією з союзних республік у складі Союзу РСР, таким обсягом суверенних прав у галузі державного, господарського, соціально-культурного будівництва, міжнародних відносин, котрі притаманні фактично суверенній незалежній державі. Виходило, що Верховна Рада УРСР і сформована нею Президія Верховної Ради УРСР з прийняттям Декларації про державний суверенітет України набували статусу органів влади фактично незалежної держави. Із прийняттям Декларації про державний суверенітет України на порядку денному постало питання докорінного реформування державної влади в УРСР і внесення у зв'язку з цим змін і доповнень до діючої Конституції УРСР. Річ у тім, що Декларація про державний суверенітет України містила фундаментальне положення про побудову державної влади на основі розподілу на три гілки. У розділі III Декларації «Державна влада» зазначалося: «Державна влада в Республіці здійснюється за принципом її розподілу на законодавчу, виконавчу та судову». Проведення цього принципу у практику державного будівництва в УРСР вимагало деякого часу і формування дієвого інституту виконавчої влади. 5 липня 1991 р. Верховна Рада УРСР прийняла Закон «Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР»². Тоді ж Верховна Рада УРСР прийняла закони «Про Президента Української РСР»³, «Про вибори Президента Української РСР»⁴. Законом «Про заснування Президента Української РСР і вне-

¹ Закони України. Т. I. – К., 1996. – С. 5–9.

² Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 33. – Ст. 445.

³ Там само. – Ст. 446.

⁴ Там само. – Ст. 448.

сення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР» Конституція УРСР була доповнена новою главою 12¹ «Президент Української РСР». Згідно зі ст. 114¹ Президент Української РСР набув статусу найвищої посадової особи Української держави і глави виконавчої влади. Його повноваження визначалися Конституцією УРСР. Перелік питань, віднесених до компетенції Президента Української РСР, наводилися в ст. 114⁵ Конституції.

Заснування поста Президента Української РСР наближало побудову державної влади в республіці на принципі поділу на гілки і певною мірою вплинула на статус Верховної Ради УРСР і Президії Верховної Ради УРСР у частині скорочення предметів їх відання. Так, частина питань, які перебували до заснування посади Президента Української РСР у віданні Президії Верховної Ради УРСР, були передані до відання Президента. Це було зроблено шляхом прийняття Закону «Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР» від 5 липня 1991 р. Зі статті 106 Конституції УРСР, в якій наводилися предмети відання Президії Верховної Ради УРСР, виключалися пункти 9, 10, 11, 13, 14 і 16¹. Як видно, Президія Верховної Ради УРСР утратила повноваження колегіального глави держави, які вона традиційно мала впродовж багатьох десятиліть після прийняття ще Конституції УРСР 1937 р.

Подальша еволюція конституційного статусу Президії Верховної Ради УРСР відбувалася вже після проголошення 24 серпня 1991 р. незалежності України. 17 вересня 1991 р. Верховна Рада УРСР прийняла Закон «Про внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР, яким, зокрема, у назві й тексті Конституції слова «Українська Радянська Соціалістична Республіка» та «Українська РСР» замінювалися словом «Україна»². Президія Верховної Ради УРСР почала називатися Президією Верховної Ради України.

У зв'язку з початком розбудови самостійної Української держави на порядку денному постало питання подальшої реформи всього державного механізму країни, у том числі найвищої його ланки, зокрема Верховної Ради України, яка і після проголошення незалежності України і обрання 1 грудня 1991 р. Президента України все ще залишалася, згідно з Конституцією України, найвищим органом державної влади України, правомочним розглядати і вирішувати будь-яке питання, що

¹ Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 33. – Ст. 445.

² Відом. Верхов. Ради України. – 1991. — № 46. – Ст. 619.

належало до відання України. Подібне визначення статусу Верховної Ради України явно суперечило теорії і розпочатій в Україні практиці розподілу влади. Певні зрушення зі зміни такого становища розпочалися після того, як 14 лютого 1992 р. Верховна Рада України прийняла Закон «Про зміни і доповнення до Конституції (Основного Закону) України». До Конституції були внесені суттєві зміни, які стосувалися конституційного статусу Верховної Ради України і Президії Верховної Ради України. Зміни стосувалися частин першої і другої статті 97 Конституції України. Вони тепер були викладені у такій редакції: «Стаття 97. Єдиним органом законодавчої влади України є Верховна Рада України. Верховна Рада України правомочна розглядати і вирішувати будь-яке питання, що не входить згідно з Конституцією до компетенції органів державної виконавчої чи судової влади, а також не є таким, що вирішується виключно всеукраїнським референдумом»¹.

Таким чином, відбулася трансформація статусу Верховної Ради України від найвищого представницького органу державної влади, необмеженого у своїх повноваженнях (після проголошення незалежності України) до єдиного законодавчого органу, позбавленого права втручатися в питання, що перебували у віданні органів виконавчої і судової влади. Статус Верховної Ради України почав більше відповідати принципу розподілу влади. Наділення Верховної Ради України статусом єдиного органу законодавчої влади України вимагало вирішення питання про право Президії Верховної Ради України втручатися в законодавчу діяльність Верховної Ради України, чим вона активно займалася впродовж багатьох років після свого утворення ще Конституцією УРСР 1937 р. Річ у тім, що Конституція України 1978 р. (з наступними змінами і доповненнями) наділяла Президію Верховної Ради України правом у разі необхідності вносити зміни до чинних законодавчих актів у міжсесійний період з наступним поданням на затвердження чергової сесії Верховної Ради України. Законом від 14 лютого 1992 р. Президія Верховної Ради України позбавлялась права впливати на законодавчі акти, що приймалися Верховною Радою України. Справа у тому, що зазначеним законом зі статті 106 Конституції України виключався пункт 3, який наголошував, що Президія Верховної Ради України: «3) у міжсесійний період у разі необхідності видає укази, якими вносить зміни і доповнення в чинні законодавчі акти

¹ Відом. Верхов. Ради України. – 1992. — № 20. – Ст. 271.

України, з обов'язковим поданням їх на затвердження чергової сесії Верховної Ради України». Законом від 14 лютого 1992 р. була змінена частина друга статті 106 Конституції України. Тепер замість формули: «Президія Верховної Ради України видає укази і приймає постанови», частина друга статті 106 Конституції була викладена у такій редакції: «Президія Верховної Ради України приймає постанови»¹. Тобто Верховна Рада України дійсно ставала єдиним державним органом, правомочним приймати закони і вносити до них зміни самостійно, оскільки, починаючи з Верховної Ради України дванадцятого скликання (розпочала роботу 15 травня 1990 р.) набирала рис справжнього парламенту, сесії якої почали тривати, як і належить справжньому парламенту, по кілька місяців. Таким чином, Верховна Рада сама була спроможна оперативно вирішити питання про внесення у разі необхідності змін до прийнятих нею правових актів. Законом від 14 лютого 1992 р. з відання Президії Верховної Ради України було вилучено питання, визначене у п. 15 статті 106 Конституції, а саме: оголошення в разі необхідності надзвичайного стану в окремих місцевостях України в інтересах безпеки громадян. Цими питаннями почав займатися Президент України.

Таким чином, Президія Верховної Ради України дедалі більше набувала статусу підзвітного Верховній Раді України органу, що забезпечував перш за все організацію роботи Верховної Ради України. Після 14 лютого 1992 р. у віданні Президії Верховної Ради України залишилися такі питання: 1) скликання сесій Верховної Ради України; 2) організація підготовки сесій Верховної Ради України; 3) координація діяльності постійних комісій Верховної Ради України; 4) сприяння народним депутатам України у здійсненні ними своїх повноважень і забезпечення їх необхідною інформацією; 5) здійснення контролю за додержанням Конституції України; 6) організація підготовки і проведення всеукраїнських голосувань (референдумів), а також народних обговорень проектів законів України та інших найважливіших питань державного життя республіки; 7) проведення найменування та перейменування селищ міського типу, сіл; 8) публікація українською і російською мовами законів України та інших актів, прийнятих Верховною Радою України, Президією Верховної Ради України, Головою Верховної Ради України; сприяння публікації зазначених актів у перекладі іншими мовами, якими користувалася більшість населення відповідних місцевостей республіки.

¹ Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 20. – Ст. 271.

27 липня 1994 р. Верховна Рада України прийняла Регламент Верховної Ради України¹. У розділі 4 «Народні депутати України, посадові особи і органи Верховної Ради України» містилася глава 4.5 «Президія Верховної Ради України»². На чотирьох сторінках «Відомостей Верховної Ради України» містилися норми, що стосувалися Президії Верховної Ради України. Перш за все було врегульоване питання про таку форму роботи Президії Верховної Ради України, як її засідання (ст. 4.5.2). У статті 4.5.3 Регламенту визначався порядок протоколювання і стенографування засідань Президії Верховної Ради. Стаття 4.5.4 Регламенту визначала дії Президії Верховної Ради у зв'язку зі скликанням сесій Верховної Ради України. Статтею 4.5.5 визначалися дії Президії Верховної Ради по координації і організації діяльності постійних і тимчасових комісій Верховної Ради України. Стаття 4.5.6 визначала заходи, які мала здійснювати Президія Верховної Ради з метою допомагати депутатам Верховної Ради у виконанні ними своїх повноважень. Низку важливих заходів мала здійснювати Президія Верховної Ради відповідно до норм статті 4.5.7 Регламенту. Так, Президія повинна була за пропозиціями відповідних комісій Верховної Ради організовувати планування роботи з підготовки проектів законів України та актів Верховної Ради. Президія Верховної Ради повинна була вирішувати питання, пов'язані з організацією відносин Верховної Ради та її органів з парламентами інших країн та міжнародними організаціями. Президії предписувалась розробка проекту кошторису витрат Верховної Ради України. Нарешті, Президія Верховної Ради зобов'язувалась забезпечувати контроль за комплектуванням Національної парламентської бібліотеки України літературою та іншими інформаційними матеріалами як національних, так і зарубіжних видань. Згідно зі ст. 4.5.8 Регламенту, Президія Верховної Ради для підготовки проектів документів з питань, що входили до компетенції, вивчення питань, що належали до повноважень Верховної Ради України, і підготовки інформації для депутатів могла створювати у разі необхідності постійні і тимчасові робочі групи Президії Верховної Ради (крім ревізійних і слідчих). Остання 4.5.9 стаття глави 4.5 «Президія Верховної Ради України» Регламенту зобов'язувала Президію Верховної Ради не рідше одного разу на рік звітувати перед Верховною Радою про свою діяльність та її результати, організацію та стан справ

¹ Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 35. – Ст. 388.

² Там само. – С. 1031–1035.

з питань, віднесених до її відання. Наведене яскраво свідчить про те, що Регламент Верховної Ради України від 27 липня 1994 р. визначив порядок діяльності Президії Верховної Ради, фактично як органу Верховної Ради України, покликаного забезпечувати належну організацію функціонування Верховної Ради і не більше того.

Тенденція до низведення Президії Верховної Ради до організаційного органу Верховної Ради України знайшла своє продовження у такому конституційному правовому акті, як «Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України» від 8 червня 1995 р.¹ Декілька статей цього правового акта стосувалися Президії Верховної Ради України. Так, у ст. 9 зазначалося, що Голова Верховної Ради України, його заступники, голови постійних комісій і керівники депутатських груп, фракцій Верховної Ради України утворювали Президію Верховної Ради України. У цій же статті зазначалося, що «Президія Верховної Ради України є підзвітним Верховній Раді України органом, який здійснює свої повноваження в межах, передбачених цим Законом». Таким чином, Конституційний Договір прямо визначав статус Президії Верховної Ради України — це орган Верховної Ради України. Згідно зі ст. 10 Договору: «Стаття 10. Президія Ради України:

- 1) скликає чергові сесії Верховної Ради України;
- 2) організує підготовку сесій Верховної Ради України;
- 3) координує діяльність постійних комісій Верховної Ради України;
- 4) сприяє народним депутатам України у здійсненні ними своїх повноважень і забезпечує їх необхідною інформацією;
- 5) організує проведення всенародних обговорень проектів законів України та інших актів Верховної Ради України;
- 6) організує видання українською і російською мовами законів України та інших актів, прийнятих Верховною Радою України, Президією Верховної Ради України, сприяє виданню зазначених актів у перекладі іншими мовами, якими користується більшість населення відповідних місцевостей України.

Президія Верховної Ради України приймає постанови з питань, віднесених до її відання»². Ведення засідань Президії Верховної Ради

¹ Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 18. – Ст. 133.

² Там само

України, підписання прийнятих нею актів покладалося на Голову Верховної Ради України (ст. 12 Договору).

Таким чином, упродовж 1990-х років Президія Верховної Ради поступово втрачала повноваження органу з функціями найвищого органу влади у міжсесійний період, колегіального глави держави і нарешті на середину 1990-х років перетворилася на фактично внутрішній орган Верховної Ради України з організаційними функціями.

Звуження повноважень Президії Верховної Ради України в зазначений період суттєво вплинуло на кількісні і якісні показники діяльності Президії Верховної Ради України. Так, із середини 1991 р. і до лютого 1992 р. Президією Верховної Ради України було прийнято лише 24 укази, зокрема, «Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів Української РСР» від 25 серпня 1991 р.; «Про тимчасове припинення діяльності Компартії України» від 26 серпня 1991 р.; «Про підпорядкування військових комісаріатів на території України» від 27 серпня 1991 р.; «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 30 серпня 1991 р.; «Про державний гімн України» від 15 січня 1992 р. тощо¹. Останнім у багатовіковій історії Президії Верховної Ради був указ «Про відповідальність за виготовлення з метою збуту та збут підроблених купонів багаторазового використання» від 21 січня 1992 р.² Таким чином, указана діяльність Президії Верховної Ради України припинилася, як того і вимагав Закон від 14 лютого 1992 р., скасувавши право Президії Верховної Ради України видавати укази³. Але за Президією Верховної Ради України ще залишалось право видавати постанови з питань, віднесених до її відання. І такі постанови Президія Верховної Ради приймала. Так, за 1991—першу половину 1996 р. Президія Верховної Ради України прийняла 250 постанов із різних питань⁴. Більша частина цих постанов стосувалась питань про відновлення населеним пунктам колишнього найменування, про присвоєння найменування населеним пунктам, про створення деяких нових районів, про зміну меж деяких міст. Приймались також постанови, що стосувалися організації діяльності судів, Національного банку України, структури і штатів органів Верховної

¹ Законодавство України. Каталог-2001 : у 3 т. – К. : Вид-во «ФОРУМ» 2001. – Т. 1. – С. 197–198.

² Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 18. – Ст. 246.

³ Там само. – № 20. – Ст. 271.

⁴ Законодавство України. Каталог-2001 : у 3 т. – К. : Вид-во «ФОРУМ». – Т. 1. – С. 199–209.

Ради України тощо. Останньою в історії Президії Верховної Ради України була постанова «Про поширення дії постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1995 р. № 1043 “Про упорядкування оплати праці працівників апарату органів державної виконавчої влади, прокуратури, судів, митної служби та інших органів» на народних депутатів України» від 23 березня 1996 р.¹

Із прийняттям Конституції України 1996 р. у системі центральних державних органів республіки Президія Верховної Ради України вже не була передбачена. У цьому є певний сенс. Згідно з Конституцією України 1996 р. Верховна Рада України стала парламентом України і є «єдиним, загальнонаціональним, представницьким, колегіальним, виборним, однопалатним, постійно діючим органом законодавчої влади в Україні»². Тому нема потреби у міжсесійний період, який є не дуже тривалим, мати якусь дублюючу Верховну Раду інституцію на зразок Президії Верховної Ради.

Гончаренко В. Правовой статус Президиума Верховного Совета Украины в период перестройки и первые годы независимости Украины

В статье обосновывается вывод о том, что постепенно Президиум Верховного Совета СССР (Украины) утрачивал отдельные функции высшего органа государственной власти, которые он имел в период между сессиями Верховного Совета республики. В последние годы своей деятельности Президиум стал органом Верховного Совета Украины для организации его работы. Конституцией Украины 1996 г. Президиум Верховного Совета Украины уже не предусмотрен.

Ключевые слова: Президиум Верховного Совета Украины, изменения статуса в сторону изменений полномочий, функций Президиума.

Goncharenko V. The legal status of the Supreme Soviet of Ukraine in the period of perestroika and the early years of independence of Ukraine.

The article proves the conclusion that Supreme Soviet Presidium of USSR (Ukraine) gradually lost some functions of the supreme organ of state power, which he had between sessions of the Supreme Soviet of the republic. In recent years, the Bureau turned to the authority of the Supreme Soviet of Ukraine to organize his work. Constitution of Ukraine of 1996 Presidium of the Supreme Council of Ukraine has not provided.

Keywords: Presidium of the Supreme body of Ukraine, change of the status towards changes of powers, Presidium functions.

¹ Законодавство України. Каталог-2001 : у 3 т. – К. : Вид-во «ФОРУМ». – Т. 1. – С. 209.

² Український парламентаризм: минуле і сучасне / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Парлам. вид-во, 1999. – С. 217.